آرمان ملی
armanmeli.ir
سال چهارم
شماره ۱۱۲۴
دوشنبه
۱۴۰۰•۰۷•۱۲
۲۷ صفر ۱۴۴۳/ ۰۴ اکتبر ۲۰۲۱

گزارش

تحولات آذربایجان به کدام سمت‌وسو می‌رود؟

درگیری آذربایجان با ارمنستان و ابعادی فراتر از جنگ

پیام‌های رزمایش فاتحان خیبر برای منطقه

آرمان ملی: گذرگاه مهمی چون «جاده ابریشم» که به نوعی مسیر ارتباطی بین شرق و غرب است از ایران و سپس قفقاز عبور می‌کرده و چون در سال‌های بعد از فروپاشی شوروی هم این مناطق تحت تسلط ارمنستان بود معضل خاصی پدیدار نشده بود. در جریان جنگ سال گذشته جمهوری آذربایجان هم حساسیت چندانی در مورد این جاده نداشت و حتی تا شش ماه پیش هم، باکو هیچ‌گونه ادعای حاکمیتی در مورد آن مطرح نمی‌کرد. اما با بررسی نقشه‌ها و اسناد تاریخی مشخص شده که بخش‌هایی از این جاده وارد خاک جمهوری آذربایجان شده است. قطعا تحریک بازیگران دیگر در این مساله اهمیت زیادی داشته و اگر بخواهیم نگاه کلان‌تری به مساله قفقاز داشته باشیم نمی‌توان این تحولات را بدون حضور بازیگران خارجی مورد بحث قرار داد. این بازیگران آنهایی هستند که در جریان جنگ ۴۴ روزه نقش داشتند و در یک سال گذشته در تحولات منطقه قفقاز تاثیرگذار بوده‌اند. به هرحال این فرآیند منجر شد تا سه اتفاق در این حوزه رخ بدهد؛ بار نخست، نیروهای نظامی آذربایجان جاده را مسدود کردند و بار دوم از کامیون‌های ایرانی که از این ناحیه گذر می‌کردند، مالیات ترانزیت اخذ کردند در حالی که کامیون‌های ایرانی یک بار در مرز ارمنستان این حق ترانزیتی را پرداخت می‌کرده‌اند و با توجه به اینکه این حق ترانزیت برای راننده‌ها بسیار زیاد بود، برای راننده‌ها به صرفه نبود که بخواهند از این جاده تردد کنند. اما در مرتبه سوم که این اتفاق افتاد دو راننده ایرانی هم بازداشت شدند. واقعیت این است که اتفاقات رخ داده در سطح منطقه و در طول یک سال گذشته را نمی‌توان تنها در چارچوب دو طرف «آذری» و «ارمنی» مورد بحث و بررسی قرار داد. بنابراین این اتفاقات بسیار بزرگ‌تر از سطح دو کشور بوده و قطعا منافع بازیگران ثالث هم در این منازعات دخیل بوده که در آینده هم این تاثیرگذاری حفظ خواهد شد.

فراتر از جنگ

اتفاقات یک سال گذشته نشان می‌دهد که یک عزم و اراده جدی از سوی بازیگران فرامنطقه‌ای مانند آمریکا و رژیم صهیونیستی وجود دارد که قصد دارند تا اتحاد و هماهنگی بین اقوام و مذاهب را در منطقه به هم زده و به نفع خودشان همه چیز را تغییر دهند. از سوی دیگر با برخی از کشورگشایی‌ها در سطح منطقه مواجه هستیم که به لحاظ اقتصادی و تجاری مخالف قرار گرفتن ایران در کریدور شرق به غرب است. در حوزه مباحث امنیتی و اطلاعاتی نیز با ورود رژیم صهیونیستی به جنگ قره‌باغ که قصد دارد تا جای پای خودش را در منطقه مستحکم‌تر سازد، روبه‌رو هستیم. واقعیت این است که رژیم صهیونیستی با یک استراتژی از سوی ایران مواجه شده و همان‌گونه که ایران تلاش کرده تا مرزهای تقابل با اسرائیل را تا سرزمین‌های اشغالی به پیش ببرد، صهیونیست‌ها نیز چنین قصدی دارند. بنابراین حضور ایران در سوریه، لبنان و حتی سرزمین‌های اشغالی خطری است که بیخ گوش رژیم صهیونیستی وجود دارد. در سال‌های اخیر بعد از فروپاشی شوروی و روندهایی که در کشورهای شمال ایران رخ داد و یک بخش از آن گریز از مرکز، بخش دیگر تمایل به غرب و بخشی دیگر تمایل و جست‌وجوی هویت بود، همه این موارد دست به دست هم دادند تا صهیونیست‌ها از این فرصت استفاده کنند. در کنار همه این موارد باید معضلات اقتصادی این کشورها را هم مورد توجه قرار داد که بعد از فروپاشی شوروی دچار مشکلات عدیده‌ای شدند. بنابراین یک فضای قابل توجه برای صهیونیست‌ها به وجود آمد تا بتوانند در این کشورها رسوخ کنند و در ابعاد مختلف این فعالیت‌های خودشان را به پیش ببرند. اسرائیلی‌ها آمدند و بر مبنای همان استراتژی‌ها یک برنامه‌ریزی انجام دادند و گفتند اگر ایران در سوریه و لبنان نفوذ دارد ما هم باید چنین کاری را انجام داده و در طول سال‌های گذشته آذربایجان کشوری بوده که در دام رژیم صهیونیستی افتاده و اگر شرایط اقتصادی، سیاسی و فرهنگی این کشور را مورد بررسی قرار دهیم متوجه خواهیم شد که اسرائیلی‌ها نفوذ قابل توجهی در این کشور پیدا کرده‌اند؛ از ایجاد مراکز و نهادهای فرهنگی در داخل آذربایجان تا مشارکت در طرح‌های اقتصادی و فروش مقادیر زیادی از تسلیحات و همکاری‌های سیاسی و امنیتی، همه این‌ها نشان می‌دهد که رژیم صهیونیستی تلاش زیادی در پیشبرد اهداف خودش داشته که در طول سال‌های گذشته روی مسائل قومیتی و تجزیه‌طلبی‌های قومی و ضدیت با ایران و تشیع و پناه دادن به برخی از گروه‌های قوم‌طلب در آذربایجان کار کرده و نظریاتش هم به شکل آشکار قابل دسترس است.

پیام‌های رزمایش فاتحان خیبر

رزمایش فاتحان خیبر دارای پیام‌های چندوجهی بود، اول اینکه عدم تحمل ایران برای تغییر مرزهای بین‌المللی است؛ طرح‌هایی که در طول یک سال گذشته در این منطقه مدنظر بوده مانند طرح «دالان ترک» و یا «ترکستان بزرگ»، همگی از این موارد هستند و مستلزم تغییرات ژئوپلیتیک در مرزهای بین‌المللی است که ایران هم به صراحت و از زبان فرمانده نیروی زمینی ارتش اعلام کرد که حتی اگر یکی از کشورهای منطقه دچار ضعف بوده و نتواند از مرزهای خود دفاع کند، ایران اجازه تغییر مرزهای بین‌المللی را نخواهد داد. این پیام روشنی بود که ایران به همه طرف‌های درگیر و بازیگران منطقه داد تا کسی خیال تغییر در مرزهای بین‌المللی را نپروراند. پیام دوم در خصوص فعالیت‌های رژیم صهیونیستی بود که در مورد آن صحبت شد و حضور هرگونه فعالیت از سوی نیروهای صهیونیستی را تاب نیاورده و واکنش سریع ایران را در پی خواهد داشت. درواقع اگر از این تاریخ به بعد عناصر رژیم صهیونیستی در این منطقه رویت شوند با واکنش شدید ایران روبه‌رو خواهند شد و پیام سوم هم در رابطه با گروه‌های جدایی‌طلب قوم‌گرا (داخل ایران) بودند که بخشی از فعالیت خودشان را در خاک جمهوری آذربایجان انجام می‌دادند و ایران این پیام را ارسال کرد که همان‌طوری که با تجزیه‌طلبان ایرانی در داخل خاک عراق برخورد کرده با همین شیوه با این افراد در سایر مناطق هم برخورد خواهد کرد. این اقدامات بدین معنی است که همان میزان که ایران در مسائل داخلی کشورهای همسایه دخالتی ندارد، به همان میزان کشورهای همسایه هم باید به این موارد در ایران احترام بگذارند.

حضور بانوان در ورزشگاه آزادی برای بازی مقابل کره جنوبی قطعی شد

بازشدن «آزادی» به روی زنان

دلواپسان علیه دولت متبوعشان هم تظاهرات می‌کنند؟

آرمان ملی- مطهره شفیعی: از دربی پاییز ۶۰ تا ۲۰مهر ۹۸ زمان بازی ایران - کامبوج و پس از آن مهر ۱۴۰۰ یعنی زمان بازی ایران - کره‌جنوبی زمان زیادی است؛ زمانی طولانی که زنان اجازه ورود به ورزشگاه‌ها برای تشویق تیم فوتبال مورد علاقه خود را نداشتند اما ظاهرا این ممنوعیت روز گذشته به‌صورت رسمی پایان یافت. در مهر ۹۸ هم به زنان اجازه داده شد برای تماشای فوتبال ایران - کامبوج به ورزشگاه رفتند اما آنچنان جدی نبود که تاریخ‌ساز شود. «حضور بانوان تماشاگر در ورزشگاه آزادی قطعی شد»، «بانوان نظاره‌گر دیدار تیم‌های ملی فوتبال ایران و کره‌جنوبی» دیروز عنوان اصلی اخبار رسانه‌ها اعم از اصلاح‌طلب و اصولگرا بود که به صدور مجوز حضور زنان در ورزشگاه برای تماشای فوتبال اختصاص داشت. حضور زنان در ورزشگاه مطالبه‌ای است که سال‌ها از سوی این قشر جامعه مطرح می‌شود اما هیچ‌گاه پاسخ مثبتی به آن داده نشد و البته دلیل مشخصی هم برای ممنوعیت ذکر نمی‌کردند تا در پشت تابلوی «ورود زنان ممنوع» ابهامات زیادی جمع شود مانند دیروز که عنوان نشد به چه دلیل ممنوعیت‌ها به یکباره حذف و تبدیل به بایدها شد! بر اساس آنچه خبرگزاری‌ها نوشتند زنان می‌توانند برای تماشای مسابقه فوتبال ایران و کره‌جنوبی به ورزشگاه آزادی بروند و پایان «نه» را جشن بگیرند. نکته قابل تامل آنجاست که ممنوعیت و رفع ممنوعیت در فصل آذرماه رخ داده است و خزان نتوانست معنای واقعی پیدا کند.

حضور زنان قطعی نشده!

دیروز زنان و مردان موافق حضور زنان در ورزشگاه از خبری مبنی بر صدور مجوز ورود زنان به ورزشگاه خوشحالی می‌کردند که ایسنا با سرپرست دبیرکلی فدراسیون فوتبال مصاحبه‌ای انجام داد که حسن کامرانی‌فر با اظهاراتش تردیدهایی در اخبار منتشره ایجاد کرد. او درباره شرایط حضور بانوان در بازی ایران - کره‌جنوبی اظهار کرد: «درباره بانوان هم صحبت شده است اما اجازه دهید بعد از تصمیم نهایی اظهارنظر کنم. تلاش ما این است که چون استادیوم آزادی بزرگ است، تعداد تماشاگر خوبی داشته باشیم که قابل توجه باشد. درباره تعداد تماشاگران، فکر می‌کنم بیش‌تر از ۱۰ هزار نفر هم ظرفیت داریم.»

فشار یا تصمیم رفع ممنوعیت؟

با فرض قطعی بودن حضور زنان در ورزشگاه این سوال مطرح می‌شود که این تصمیم از سوی چه نهادی اتخاذ شده و آیا نظر مثبت دولت درب ورزشگاه را به روی زنان گشوده یا موضوعات دیگری مطرح است. برای بررسی این موضوع لازم است به دیدارهای صورت گرفته با مسئولان بین‌المللی فوتبال دقت شود. جیانی اینفانتینو دو سال قبل گفته بود بر اساس تعهد مهدی تاج، قصد سفر به ایران را دارد تا فدراسیون ایران اجازه ورود زنان به بازی‌های لیگ را بدهد و حالا بعد از دو سال با کاهش بحران کرونا او در ملاقات با عزیزی خادم بر ورود زنان به ورزشگاه‌ها در ایران تاکیدی ویژه داشته و به طور ضمنی، میزبانی در تهران برای تیم‌ملی را تنها به این شرط عملی دانسته و بر قرارهای قبلی مقامات ایران تاکید کرده است. به نظر نمی‌رسد آقای رئیسی عزمی برای حضور زنان در ورزشگاه داشت چراکه خرداد سال جاری که کاندیدای ریاست‌جمهوری بود، چنین درباره حضور زنان در ورزشگاه سخن گفته بود: «برخی می‌گفتند خانم‌ها برای دیدن مسابقات آقایان به ورزشگاه بروند اما آیا این مشکلی را از خود خانم‌ها حل می‌کند؟ پس ورزش خانم‌ها و سهم آنان از بازار کار چه می‌شود؟» معاونت زنان ریاست‌جمهوری هم سیاست‌هایش بر مبنای تفکیک زنان و مردان در بسیاری از عرصه‌ها است به‌عنوان نمونه انسیه خزعلی درباره چرایی مسکوت ماندن مطالباتی نظیر گواهینامه موتور و یا ورود زنان به ورزشگاه‌ها، می‌گوید: «حتما باید کارگروهایی تشکیل و کار را تخصصی پیش ببریم و اگر تصمیمی گرفته شد، گزارش دهیم.» البته حسن روحانی که دیدگاه‌های متفاوتی با رئیسی دارد هم نتوانست به مطالبه حضور زنان در ورزشگاه پاسخ دهد. سال ۹۷ بود که روحانی گفت: «می‌گویند در ورزشگاه‌های فوتبال حرف‌های زشتی زده می‌شود و صحیح نیست که زنان در آنجا حضور داشته باشند. آیا اگر مردهای ما در ورزشگاه‌ها چیزی بگویند که زیبا نباشد، باید زنان تاوان آن را پرداخت کنند؟» رئیس جمهور وقت از پخش مسابقات ورزشی زنان در تلویزیون هم حمایت کرد و گفت: «واقعاً چه اشکالی دارد که تلویزیون هم مسابقات زنان و دختران ما را پخش کند، به‌ویژه زمانی که در برابر تیم‌های نامدار دنیا شجاعانه مسابقه می‌دهند و پیروزی‌های بزرگ کسب می‌کنند.» اما او هم نتوانست با کلیدی که داشت قفل ورزشگاه را برای ورود زنان باز کند. سال ۹۴ دولت از مواضع خود برای حضور زنان در ورزشگاه عقب‌نشینی کرد. در آن سال مطالبه زنان برای حضور در سالن برگزاری مسابقه والیبال میان ایران و آمریکا خبرساز شد. ۲۷ خرداد آن سال تعدادی از مخالفان حضور تماشاگران زن در مسابقات ورزشی، در مقابل ساختمان وزارت ورزش و جوانان تجمع کردند. تجمع‌کنندگان در شعارهای خود خواستار عزل شهیندخت مولاوردی، معاون رئیس‌جمهور ایران در امور بانوان و خانواده شدند. در نهایت زنان نتوانستند شاهد این رقابت باشند. به گفته مولاوردی، پس از بررسی‌های لازم در مورد حضور زنان در ورزشگاه‌ها، صورت‌جلسه حضور زنان و خانواده‌ها با چارچوب‌های لازم نوشته شده و به امضا رسیده بود و «به‌رغم اینکه قرار بود برای اجرا و عملیاتی شدن ابلاغ شود، دیگر این کار صورت نگرفت.» معاون امور زنان و خانواده رئیس جمهور تاکید کرده است: «وقتی مخالفان از مراجع عظام هزینه کردند، به خاطر احترامی که دولت برای مراجع قائل است و رای مراجع را محترم می‌شمارد، تشخیص داده شد که این تمهیدات رعایت شود.»

حضور زنان مشکل فقهی ندارد

برخی مخالفت با حضور زنان در ورزشگاه را نشأت گرفته از نظر مخالف مراجع با این موضوع می‌دانند اما آیت‌ا... محسن غرویان می‌گوید: مبنا ایجاد مفسده اخلاقی است تحت عنوان اختلاط زن و مرد که موجب فساد اخلاقی و روابط نامشروع شود یا زمینه‌های گناه، فساد و فحشا را فراهم کند. در خیابان و بازار هم بین زن و مرد اختلاط وجود دارد. بنابراین از همین جا یک ملاک در اختیار قرار می‌گیرد و آن اینکه، نیت گناه نباید در کار باشد. از این جهت در میادین ورزشی هم اگر صرفا تماشای عادی یک مسابقه ورزشی در کار باشد، کسی نیت گناه کردن ندارد. وی افزود: حساسیت‌ها به خاطر این است که حضور زنان در ورزشگاه، تا حدی خلاف عرف جامعه مذهبی ما است. چون تا حالا زنان در میادین ورزشی حضور نداشته‌اند و این امر یک اتفاق نسبتا تازه است، حساسیت‌ها بالاست؛ وگرنه هیچ مبنای علمی و مبنای فقهی یا شرعی دقیق و روشنی ندارد. موضوع قابل تامل به اظهارات حسین ا...کرم درباره حضور زنان در ورزشگاه بازمی‌گردد که پیش از این عنوان کرده بود. دبیر کل انصار حزب‌ا... گفته بود: «اصل حضور زنان در ورزشگاه مردان در صورتی که عفاف جامعه حفظ شود مانعی ندارد. این هم حرف من نیست. سخن آیات عظام مکارم شیرازی و جعفر سبحانی هم است. آنها می‌گویند ورود زنان به ورزشگاه‌ها جایز نیست به دلیل اینکه در زمان بازی مردان، عفت و عفاف زنان مورد اشکال واقع می‌شود. این نشان می‌دهد که علما و مراجع و اساسا اسلام با حضور زنان در عرصه‌های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی مخالفتی ندارد.» اکنون باید منتظر ماند که آیا دلواپسان علیه دولتی که دیدگاه هماهنگ با خودشان دارد، سکوت می‌کنند یا مانند اعتراض‌هایشان به حضور زنان در ورزشگاه‌ها در دولت‌های اصلاحات و اعتدال تجمع کرده و بیانیه صادر می‌کنند!

گفت‌وگو

جلال خوش‌چهره در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

حواستان هست که روسیه و چین در قبال محاصره ایران موضع‌گیری نمی‌کنند

خواستیم اسرائیل را در لبنان مهار کنیم اما امروز کنار مرزهای ماست

حمایت مطلق ایران در گذشته اشتباه بود

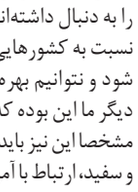

آرمان ملی- علیرضا پورحسین: رئیس جمهور جمهوری آذربایجان در آخرین موضع‌گیری خود، درباره احتمال همکاری فعالانه منطقه‌ای میان سه کشور قفقاز جنوبی با ۳ کشور همسایه یعنی روسیه، ایران و ترکیه گفته است که از طرح پیشنهادی رئیس‌جمهور ترکیه در زمینه بستر همکاری منطقه‌ای حمایت می‌کند. او این بار با عقب‌نشینی از مواضع قبلی خود علیه ایران گفته است که ارمنستان کارشکنی می‌کند اما دولت باکو به دنبال همکاری منطقه‌ای است. علی‌اف خاطرنشان کرد که این طرح نه تنها برای ثبات بعد از جنگ، بلکه به طور کلی برای توسعه منطقه‌ای در حوزه ما اهمیت خواهد داشت. گفته‌هایی که به نظر می‌رسد یک عقب‌نشینی فاحش نسبت به روزهای گذشته است. عقب‌نشینی که این فرصت را ایجاد می‌کند تا به این مساله فکر کرد که به چه علت هر کشور کوچکی در این سال‌ها به فکر تقابل با ایران در منطقه می‌افتد. در راستای بررسی این مساله «آرمان ملی» گفت‌وگویی با جلال خوش‌چهره، تحلیلگر مسائل بین‌الملل داشته است که در ادامه می‌خوانید.

به چه علت در سال‌های اخیر، کشورهای متعددی در منطقه در مقابل ایران قرار گرفته‌اند؟

در سیاست خارجی ایران معمولا دو دیدگاه وجود دارد. یک دیدگاه تجدیدنظرطلبانه و دیدگاه دیگر تعامل‌گرا بوده است. متاسفانه بخش تجدیدنظرگرا امروز غالب شده و سبب شده تا زمان زیادی را از دست دهیم. همین مساله سبب شده تا یک سیاست تقابلی داشته باشیم. در سال‌های اخیر صرفا در شرایط سخت، ایران مجبور شده که تعامل داشته باشد. این تعامل‌های محدود و کادربندی شده نیز کمتر آن نتایج مدنظر را به دنبال داشته‌اند. این اشتباه سبب شده تا رویکردمان نسبت به کشورهایی که به آنها نیز نزدیک هستیم، امنیتی شود و نتوانیم بهره‌مندی اقتصادی داشته باشیم. اشتباه دیگر ما این بوده که نگاه‌مان به جهان سیاه و سفید بوده و مشخصا این نیز باید تغییر کند. مولفه موثر در این نگاه سیاه و سفید، ارتباط با آمریکا و اسرائیل بوده و همین رویکرد صفر و صدی سبب شده تا حتی با همسایگان خود نیز رابطه خوبی نداشته باشیم. امروز دامنه نفوذ ایران در سوریه، عراق، لبنان، عراق، افغانستان و قفقاز به علت همین سیاست‌ها رو به صعود نیست. نباید نگاه‌مان این‌گونه باشد که از هر کشوری که رابطه نزدیکی با آمریکا دارد، دور شویم. این رویه اشتباه است. نگاه ما در سیاست خارجی باید عرفی باشد و از نگاه ایدئولوژیک باید فاصله گیریم. نگاه ما باید به همسایگان بر اساس منافع ملی باشد و این رویکرد منفعلانه را باید پایان دهیم. سیاست خارجی ایران نیاز به بازخوانی دارد. رویکرد ما در سال‌های گذشته سبب شده تا یک شریک نیز در همسایگی خود نداشته باشیم. امروز که نگاه ما به سمت شرق است نیز دستاوردی نداشته‌ایم و چین و روسیه ما را متحد خود نمی‌دانند.

این اشتباه در حوزه قفقاز نیز رقم خورد؟

مشخصا تیره شدن روابطمان با ترکیه و جمهوری آذربایجان به علت همین نگاه سیاه و سفید است. سال گذشته ما در یک اشتباه بزرگ به صورت کامل از جمهوری آذربایجان دفاع کردیم. ادله ما نیز این بود که جمهوری آذربایجان یک کشور مسلمان است اما ارمنستان یک کشور مسیحی است. واقعیت این است که در عالم ژئوپلیتیک، ایدئولوژی کمتر نقش دارد. آنچه که اهمیت دارد، منافع ملی و مصالح ملی است. سال گذشته همان کسانی که از پیروزی جمهوری آذربایجان خوشحال بودند، امروز فهمیده‌اند که غفلت کرده‌اند. آنها از این مورد غفلت کردند که شریک مهم جمهوری آذربایجان، اسرائیل است و از این امر غفلت کردند که شاید نقشه‌ای برای محدود کردن ایران در سر داشته باشند. امروز این خطر وجود دارد که تنها راه زمینی ارتباطی ایران به سمت اروپا، توسط همین کشور مسدود شود. ما مرتکب اشتباه شده‌ایم. این را از آنجا می‌توان فهمید که ما به سوریه و لبنان رفتیم تا اسرائیل را در آن منطقه کنترل کنیم اما اسرائیل امروز از جنوب و شمال در کنار مرزهای ایران است. آیا ما در گذشته نمی‌دانستیم که اسرائیل و جمهوری آذربایجان رابطه تنگاتنگی دارند؟ امروز، هم روسیه سکوت کرده و هم چین هیچ حرفی نمی‌زند، اینها چه شریک‌ها و یا دوست‌هایی هستند که در مقابل محاصره شدن ایران هیچ حرفی نمی‌زنند؟ این نشان می‌دهد که ما باید در سیاست خارجی خود تجدیدنظر کنیم. زمانی که دایره انتخاب‌های خود را محدود می‌کنیم، در خلیج فارس حتی یک دوست هم نداریم. آیا امروز قطر و عمان که رابطه خوبی با ایران دارند، کوچک‌ترین حرکتی به نفع ایران انجام می‌دهند؟ امروز مهم‌ترین پایگاه‌های آمریکا در قطر مستقر هستند. از سوی دیگر قطر حامی اصلی داعش و طالبان است. امروز چرا ایران باید نگران انتخابات پیش‌رو در عراق باشد؟ در عراق چه اشتباهی انجام داده‌ایم که امروز عراق نیز در حال فاصله گرفتن از ایران است. اقلیم کردستان امروز به خود جرات داده است و جلسه‌ای با حضور ۳۰۰ نفر از سران قبایل عراق تشکیل می‌دهد تا لزوم ارتباط‌گیری با اسرائیل را تبیین کند. ایران در مقابل چه کرده است؟ واکنش خاص ما امروز سبب شده تا دولت کوچک و آسیب‌پذیری همچون باکو، در مقابل ایران قرار گیرد.

ارتباط‌گیری باکو و اسرائیل از چه زمانی آغاز شد؟

اسرائیل اولین دولتی بود که استقلال جمهوری باکو را به رسمیت شناخت. هفت ماه پس از این اتفاق، باکو نیز اسرائیل را به رسمیت شناخت. اسرائیل از همان زمان فعالیت‌های خود را در جمهوری آذربایجان آغاز کرد. چطور ما در آن زمان متوجه نشدیم تا امروز این همه نگرانی وجود نداشته باشد. ما نتوانستیم از قدرت نرم و دیپلماسی خود به‌گونه‌ای استفاده کنیم تا جمهوری آذربایجان تبدیل به یک تهدید برای ایران نشود. ما از ظرفیت‌های اقتصادی قفقاز به صورت کامل تا به امروز غافل بوده‌ایم. امروز ترکیه بهره بیشتری از اقتصاد ارمنستان دارد تا ایران. ترکیه‌ای که عملا دشمن ارمنستان است.

«آرمان ملی» مواضع وزیر امور خارجه درباره برجام و مذاکرات را بررسی می‌کند:

دیپلماسی ظریف یا «آرمان‌گرایی» جلیلی

امیرعبداللهیان: ما عمل‌گرا هستیم

آرمان ملی- حمید شجاعی: طرفین توافق هسته‌ای به لزوم تسریع در آغاز مذاکرات احیای برجام توافق و تاکید دارند اما هر کدام به‌ویژه ایران و آمریکا مسائلی را مطرح می‌کنند که باعث شده مذاکرات به تاخیر بیفتد. ایران می‌گوید باید سیگنال مثبتی در خصوص احیای برجام از سوی طرفین دیگر به‌خصوص طرف خارج شده یعنی آمریکا مشاهده کنیم اما آمریکایی‌ها می‌گویند هیچ تضمینی نمی‌دهیم. همین مساله موجب شده تا برجام با چالش مواجه گردد. آن‌طور که امیرعبداللهیان وزیر خارجه گفته دولت سیزدهم دیپلماسی عملگرایانه را مدنظر قرار داده است و مذاکرات را منجر به نتیجه ملموس در زندگی مردم می‌خواهد. باید دید این رویکرد چه میزان در مذاکرات فعلی پیش رفته و منجر به نتیجه خواهد شد.

نگاه دولت به مذاکرات برجام

دستگاه سیاست خارجی در دولت سیزدهم تغییرات عمده‌ای نسبت به دولت گذشته در حوزه نفرات و همچنین سمت‌گیری کلی در روابط خارجی داشته است. چنانکه پس از روی کار آمدن وزیر امور خارجه جدید وی به صراحت سیاست خارجی ایران در دولت جدید را تمرکز بر حسن ارتباط با همسایگان اعلام کرد و حتی در قدمی جلوتر گفت که اروپا نیز برای ما صرفا در تروئیکای اروپایی معنا نمی‌شود و نگاه ایران فراگیر است. اما آنچه که در خصوص سیاست خارجی این دولت از درجه اهمیت فراوانی برخوردار است و نگاه همه را به خود معطوف کرده نوع نگاه دولت به برجام و مذاکرات وین است که اما واگرهای فراوانی را به وجود آورده است. آنچه مسلم است دولت رئیسی اگر می‌خواهد که مذاکرات احیای برجام را از سر بگیرد باید از همان جایی که مذاکرات متوقف شده وارد شده و دور هفتم را پی بگیرد. امری که حسین امیرعبداللهیان وزیر خارجه نیز به آن اذعان داشته است. با این حال به نظر می‌رسد که تفاوت دولت سیدابراهیم رئیسی و حسن روحانی در سمت‌گیری سیاست خارجی جدای از تیم مذاکره‌کننده و افراد حاضر نوع رویکرد و نگرش به مذاکرات است. به عبارت دیگر دولت رئیسی که خود را عملگرا می‌خواند همه چیز را در عرصه عمل می‌بیند و از هر مذاکره‌ای ولو حتی یک جلسه، نتیجه به‌دست آمده را می‌بیند که اگر به نفع ما است آن را ادامه دهیم یا اینکه ادامه این روند ابطال زمان و از دست دادن وقت است و باید به نحو دیگری عمل کرد. در حالی که به قرائت برخی، مذاکرات در دولت روحانی رفته‌رفته و گام‌به‌گام به سوی پیشرفت حرکت می‌کرد و همین امر نیز باعث شد تا مذاکرات احیای برجام شش دور به طول انجامد اما در نهایت هم توافق حاصل نشود و مذاکرات با وقفه‌ای طولانی‌مدت مواجه گردد. لذا به نظر می‌رسد آنچه که دولت رئیسی می‌خواهد توافق نه صرفا در متن و سخن بلکه توافق در عمل است به نحوی که نمود عینی و ملموس آن در جامعه و بر زندگی مردم قابل لمس باشد. این در حالی است که غربی‌ها بارها نسبت به تسریع در آغاز مذاکرات تاکید داشته‌اند و ایران نیز از بازگشت به برجام به زودی سخن می‌گوید. حال باید دید با این اشتیاقی که در طرفین برجام برای احیای این توافق و آمریکا برای بازگشت به برجام است مذاکرات در دور هفتم می‌تواند منجر به توافقی عملی شود یا اینکه بازهم شاهد دورهای جدیدی از مذاکرات هسته‌ای خواهیم بود.

دیپلماسی عمل‌گرا

شامگاه شنبه بود که وزیر امور خارجه با حضور در شبکه یک تلویزیون به تبیین سیاست خارجی کشور در حوزه مسائل مختلف و به‌خصوص برجام و حواشی آن پرداخت. آنچه از لحن بیان و فضای حاکم بر گفتار امیرعبداللهیان می‌شد فهمید اینکه دوران دیپلماسی لبخند به پایان رسیده و دستگاه سیاست خارجی در دوره جدید بر پایه دیپلماسی فعال انقلابی پیگیر مطالبات ملت است. جایی که وزیر خارجه درخصوص علل برگزار نشدن نشست ۴+۱ در نیویورک بیان کرد: «۳ کشور اروپایی پیشنهادی را داشتند اما من گفتم ما پیام‌های مختلفی به شما دادیم که این‌قدر عجله دارید مذاکره انجام شود باید طرف مقابل حرکتی داشته باشد.» البته آنچه که بیش از همه چیز در نوع رفتار و گفتار امیرعبداللهیان مشهود بود اینکه او نه می‌خواست نشان دهد که راه ظریف را ادامه می‌دهد نه اینکه در نوع تفکر و نگرش در مذاکرات پیرو سعید جلیلی است. به بیان دیگر وزیر خارجه با یک جمله کوتاه موضوع سیاست خارجی دولت سیزدهم را نشان داد. جمله‌ای که در آن گفت: «ما عمل‌گرا هستیم.» همین موضوع هم باعث شد تا به‌نوعی، هم با دولت قبل که در عین اصرار بر عمل‌گرایی متهم به خیال‌پردازی می‌شد و هم با چهره‌هایی چون سعید جلیلی که در مذاکرات هسته‌ای آرمان‌گرایی پیشه کرده بودند مرزبندی کند. لذا رئیس دستگاه دیپلماسی درصدد بود همزمان که از لزوم به‌کارگیری دیپلماسی به‌مثابه مذاکره برای نتیجه استفاده می‌کند از نگرش‌های انقلابی در این حوزه نیز بهره ببرد. اما شاید یکی از مهم‌ترین پیام‌های وزیر خارجه جدید در برنامه «نگاه یک» آمادگی برای بازگشت به میز مذاکره در عین شتاب نداشتن و گره نزدن منافع ملت به مذاکرات دانست جایی که گفت: «وزارت خارجه را معطل برجام نمی‌کنیم. ما منتظر دریافت نشانه‌های عملی و مطالعه هستیم و اعضای تیم جدید هنوز چیده و نهایی نشده است.» البته صحبت‌های امیرعبداللهیان در عین انذار، تبشیر هم داشت آنجا که اظهار داشت: «به‌زودی به میز مذاکره برمی‌گردیم، ولی به طرف مقابل گفتیم از قبل میز مذاکره اقداماتی را انجام دهید و سیگنال مثبتی بدهید که ترجمان آن را مردم روی زمین ببینند.»

پایان ماه عسل دولت رئیسی

دولت رئیسی مدتی است که کار خود را آغاز و به تدریج با فضای دولت آشنا شده است. پس از این مدت باید کارهای جدی آغاز شود و اصطلاحی هست به‌عنوان پایان ماه عسل دولت که هر اظهارنظر و اقدامی جدی گرفته می‌شود و دیگر نمی‌گویند اول کار است و مهم نیست. دیروز یک فعال سیاسی اصلاح‌طلب به این موضوع چنین اشاره کرد: «دولت نباید مورد سیاست‌های موسمی قرار گیرد تا دچار مشکل شود، باید از این فضای اولیه ماه عسلی زودتر خارج شود و به سمت سیاست‌های اطمینان‌خیز حرکت کند.» غلامرضا ظریفیان گفت: «امروز نزدیک به ۲ ماه از روی کار آمدن دولت گذشته است و اگر برنامه‌ها و سیاست‌هایش را تدوین و مشخص نکند و بخواهد در حد پیام‌ها با مردم روبه‌رو شود، طبیعتا با مشکلاتی مواجه خواهیم شد. من فکر می‌کنم باتوجه به اینکه واقعا مردم در تنگنا هستند، هم دولت باید خودش را منسجم کند و هم همه جناح‌ها؛ به شرط آنکه دولت این فرصت را ایجاد کند که جناح‌ها کمک کنند و تا حدی آن رنج سنگین مردم را کاهش دهند.»

چرا عراقچی سمت گرفت؟

روز شنبه بود که اعلام شد عباس عراقچی همراه ظریف در مذاکرات هسته‌ای به دبیری شورای راهبردی روابط خارجی منصوب شده است. او اعلام کرده بود به دنبال گرفتن پست و مقام نیست و آنچه برایش اهمیت دارد موفقیت کشور است. عراقچی آرام در هفته گذشته پاسخ تندی به کیهان داده بود تا مشخص شود سکوت او برای مصلحت بوده و اکنون گلایه‌اش هم برای همین موضوع است. خرازی، رئیس شورای راهبردی روابط خارجی گفت: نظر مقام معظم رهبری در مورد جناب آقای عراقچی این بود که از آقای عراقچی در شورا استفاده شود، بنابراین برای دبیری شورا در نظر گرفته شدند. سیدکمال خرازی گفت: یکی از سیاست‌های حکیمانه مقام معظم رهبری استفاده از نیروهای قابلی است که در پی تغییر دولت‌ها با افراد جدید جایگزین می‌شوند. این سیاست همواره مدنظر معظم‌له بوده است و بدین ترتیب از نیروهایی که حاصل سال‌ها سرمایه‌گذاری و تجربه هستند در مناصب مختلف استفاده شده است.

گلایه مطهری از حاکمیت دوگانه

۶ روز پیش بود که شرکت «دانا گاز» امارات مدعی شد یک دادگاه بین‌المللی، شرکت ملی نفت ایران را به‌علت اختلاف بر سر تامین گاز با این شرکت به پرداخت جریمه به‌میزان ۶۰۷/۵میلیون دلار محکوم کرده است. این پرونده مربوط به یک قرارداد ۲۵ ساله خرید و فروش گاز است بین شرکت «کرسنت پترولیوم» که وابسته به شرکت «دانا گاز» امارات است. این ادعا با واکنش‌های زیادی همراه شد. چنانکه دیروز علی مطهری نماینده مجلس دهم به بدهی ۶۰۷ میلیون دلاری ایران به امارات واکنش نشان داد و نوشت: ایران بابت اجرا نکردن قرارداد انتقال گاز کرسنت با امارات از طرف دادگاه بین‌المللی لاهه ۵/۶۰۷ میلیون دلار در مرحله اول جریمه شده است. این پول از جیب مردم ایران می‌رود چون دولت آقای خاتمی قرارداد را امضا و دولت آقای احمدی‌نژاد آن را لغو کرد و گاز مورد قرارداد هم دود هوا شده است. تا کی چوب حاکمیت دوگانه و نبود یک مرجع تصمیم‌گیر در مسائل اقتصادی را بخوریم؟!